6-a JARO, N-o 302 LEIPZIG, 17./7. 1930

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA
KULTURA KAJ INTERHELPA ORGANIZO DE PROLET-ESPERANTISTOJ

APERAS SEMAJNE | REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris 12e. — GVIDANTO: E. Lanti. — SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO DE SAT: 23, rue Boyer, Paris 20e. — ADMINISTREJO: R. Lehner, Kolmstrasse 1, Leipzig O 27 (Germanio). | APERAS SEMAJNE

BILDOJ EL USONO

LUJ, LOS ANGELES

"Ĉu vi laboras?" estas la plej ordinara demando nuntempe. Preskaŭ ĉiam la respondo estas: "Mi ne povas trovi laboron." Ĉie aroj da gesenlaboruloj serĉas laboron; ĉie afiŝoj: "Neniuj homoj bezonataj."

Kelkaj gazetoj kulpigas la fremdulojn, k la ne-klaskonsciaj laboristoj legas k ripetas la malsaĝaĵon. Post la manifestacio — de senlaboruloj, je 6. marto, en kiu partoprenis ĉ. 40 mil personoj, la gazetoj kriis laŭte kontraŭ la fremduloj k insistis, ke la komunistoj ne estas usonanoj, almenaŭ ne tiaj, kiajn oni nomas 100-procentaj. La urbestro, Porter, antaŭmalhelpis perforte, ĝis sangofluo, la senlaborulojn kunveni antaŭ la urbdomo; sed 2 aŭ 3 semajnojn poste li permesis al filmfareja kompanio kun leono en kaĝo k multaj rigardantoj fari tion k persone bonvenigis la "reĝon de l' bestoj". Nur blankuloj, kiuj naskiĝis en Usono, kun kapitalistaj ideoj, estas "amerikanoj" laŭ la usona ŝovinistaro.

La kapitalistaj gazetoj komentis, ke multaj en la manifestacio estis virinoj. Multe pli da virinoj laboras nun ol antaŭ la mondmilito. Virinoj grandparte anstataŭis tiutempe virojn k poste kun enkonduko de pli k pli novaj simpligitaj maŝinoj iliaj nombroj kreskis. Kompreneble se mastroj preferas fremdulojn, virinojn, junulojn k infanojn, tio estas nur ĉar tiel ili pli multe profitas. Salajroj de virinoj estas ĝenerale 8 ĝis 16 dolaroj semajne. Loĝejo k manĝaĵo kostas semajne 8—10—12 dolarojn. Multaj inter ili, same kiel viroj, laboras nur parttempe. Ĉe ĉenbutikoj (? Red.[1]) k similaj laborejoj multaj laboras nur sabate k ricevas 1—2 dolarojn. Ofte la mastroj promesas, kiam dungitaj, pli da salajro, se oni laboras pli ol ekzemple 6 monatojn. Sed antaŭ 6 monatoj la mastroj maldungas ilin pretekstante mankon de laboro, k poste ili dungas aliajn virinojn.

La sperto de kuiristo montras, kiel la mastroj malplialtigas salajrojn. Li trovis laboron en restoracio. Laborhoroj k distanco de lia hejmo estis longaj. Fakte li foruzis 4 horojn ĉiutage sur la tramoj. La salajro estis 30 dolaroj semajne. Ĉar li estis sperta kuiristo k la enspezoj ĉe la restoracio plialtiĝis, li sufiĉe kuraĝ[...] por peti plialtigon de salajro.

"Ĉu vi ne vidis la virinon, kiu ĉiutage alvenas ĉi tie?" demandis la ĉefo. "Jes." "Ŝi volonte laboros por 10 dolaroj semajne."

Kelkajn tagojn poste, kiam li revenis hejmen post vana laborserĉado, lia edzino informis lin, ke lia antaŭa ĉefo telefonis dum la tago, petante ke li revenu morgaŭ por labori. La ĉefo rakontis al li, ke la enspezo malpliiĝis, dum li forestis, k ke la kuiristino estis maldungata. Tamen la ĉefo nur konsentis pagi semajne 15 dolarojn k la kuiristo tial daŭrigis laborserĉadon.

Verema persono serĉante laboron havas malpli da ŝancoj trovi okupon ol sperta mensogisto. Dungantoj faras ĉiajn demandojn, pri sperto, aĝo, naskiĝloko, kie oni laboris lastatempe, kial oni ne laboras tie nun, ĉu oni iam suferis je kapdoloro . . . eĉ en la plej simplaj k malalte pagataj okupoj. Maljunaj personoj havas preskaŭ neniajn ŝancojn. La estroj fariĝas pli k pli elektemaj. Persono 35-jara estas maljuna. Grandaj kompanioj postulas psikan ekzamenon k oni devas plenigi longan respondilon, eĉ se la laboro daŭros nur kelkajn tagojn.

Kiam mi demandis simplan laboriston, kiu ŝajne pli facile ol aliaj trovas laboron, kiel li tion faris, li respondis: "Estas facile, se oni havas protekton."

Kaj li montris al mi rekomendajn leterojn de lokaj politikistoj k mastroj. Lia salajro neniam estas pli ol 20 dolaroj semajne. Spite tio li portas rekomendleterojn same kiel altranga profesoro.

Samtempe estas anoncita plialtigo de salajroj por kelkaj estroj en la loka urb-administracio k malpliigo de laboristaj salajroj en loka fabriko je 20 elcentoj. Estro de provinca malliberejo ricevos jare 12 mil dol., anstataŭ antaŭe 9 mil. Lia malliberejo enhavas troon da pli ol 300 personoj super la difinita kvanto (1450), por kiu ĝi estis konstruata antaŭ kelkaj jaroj.

Sufiĉe da leĝoj ekzistas, sed la leĝaj "fabrikoj" estas la nuraj, kiuj ĉiam estas plenokupitaj. Ĉiu nova leĝo produktas milojn da novaj krimuloj. La leĝoj estas malsamaj en la diversaj ŝtatoj k eĉ en najbaraj urboj. Tio, kio estas krimo en unu loko, estas virto en alia. Kial?

Fakte ĉi tiuj multaj malpermesaj leĝoj faras el ĉiuj krimulojn. Mi sidis en restoracio k observis grandan grasan pastron malobeanta lokajn leĝojn duoble en daŭro de unu minuto. Unue li transiris la straton en malpermesita loko, k due li sputis sur la trotuaron. Estas krimo esti sen laboro k sen mono. Pri la inteligento de la juĝistaro jena okazaĵo donas ideon.

Laboristo estis alkondukita antaŭ unu el la grasaj juĝistoj. "Montru al mi la kalojn sur viaj manoj!" postulis ĉi tiu. Tion la laboristo faris, dum li respondis: "Nun, via moŝto, demetu vian pantalonon k montru al mi la viajn!"

Policisto ĉi loke devas aresti ĉiumonate almenaŭ 60 personojn. Antaŭ kelkaj semajnoj juna banklaboristo

---

[1] Supozeble la aŭtoro aludas laborejojn, kie oni laboras "laŭ la ĉeno" *(ruliĝanta rubando)*. — Red.

estis motorbiciklanta, kiam li vidis apud la trotuaro du knabojn kun motorbicikloj. Pensante, ke ili havas motorajn malfacilojn, li ekhaltis. Dum ili interparolis, alvenis policisto k arestis ilin. La banklaboristo protestis, dirante, ke li eĉ ne konas la du aliajn k nur haltis por ilin helpi. Vane. Ĉiuj estis kondukataj al la malliberejo, fotografataj, mezurataj, pezataj k fingropresataj. Post tri tagoj ili estis liberigitaj. Nia junulo, kiu aspiris farîĝi bankoficisto, estis petata rezigni. Ŝajnas, ke oni havas regulojn en bankoj, kiuj malpermesas al personoj labori tie, se ili iam estis arestitaj. Lia patro konsultis advokatojn, sed ili nenion povis fari.

Ni ankaŭ havas ĉi tie tielnomatan "ruĝan eskadron" el 30 viroj, kies specialeco ŝajnas esti aresti komunistojn k rompi strikojn. Ili estas speco de policistoj sen uniformoj k tre malvirtaj. Ilia bruteco estas granda kontrasto al la belaj vortoj pri libero, frateco, egalo k libera lando, kiujn usonanoj ŝatas eligi el siaj buŝoj.

(Finota.)

ĴURNALISMO EN BRITIO

La disvolviĝo de "Daily Herald" (Ĉiutaga Heroldo), la organo de l' brita Labor-Partio

Ĉiu esperantista propagandisto memoras esti trovinta antaŭ ne tre longa tempo, ĝis komenco de 1929, en rubriko "Memornoto" de "S-ulo" tre regule la nomon de "Daily Herald", tiu ĉefa laborista gazeto en Britio. Nu, ne estas pro la malapero de l' esperanta rubriko en tiu ĵurnalo, ke ni volas paroli pri ĝi; estas pro tio ke ĝia disvolviĝo estas tre karakteriza, tiel por la ĵurnalismo en Britio, kiel por la laborista spiritostato en la lando de nia X-a.

Ne estas tiel facile, de financa vidpunkto, kiel en aliaj landoj, publikigi ĵurnalon en Londono. Ekzemple, en Novjorko la ĵurnalistoj havas malaltajn salajrojn, dum la manlaboristaj salajroj estas altaj. Novjorka ĵurnalo, k tio estas plej grava, ne celas disvastiĝi tra la tuta lando; la Novjorka gazetaro eĉ ne faris provon mortigi la lokajn ĵurnalojn en Boston k Filadelfio. En Novjorko, tiu areo surloĝata de 7 milionoj da loĝantoj, la distribuado estas simpla, k ĵurnalo povas trovi senpene la necesan disvastiĝon. En Londono, male, ĉiu ĵurnalo devas ekbatali pro la nacia merkato. Specialvagonaroj, pagataj de la Ĵurnal-eldonista Asocio, atendas ĉiun eldonon k transportas ĝin norden k okcidenten. La Londonaj gazetpakaĵoj pereigis la ordinarajn provincajn gazetojn, da kiuj ekzistis antaŭ kvardek jaroj ankoraŭ densa reto, kiuj estis solide bazitaj, kun malgranda disvastiĝo, sed ankaŭ malgrandaj elspezoj. Nur 2 aŭ 3 provincaj gazetoj postvivis.

La Londonaj gazetoj uzis la plej ekscesajn rimedojn por mortigi la aliajn ĵurnalojn. Asekursistemoj asekuras kontraŭ neniu pago ĉiun leganton de ĵurnalo, lian edzinon k liajn leĝajn infanojn. Ĉiuj grandaj urboj havas disvastigan personaron, eĉ agentojn, kiuj iras de domo al domo. La ĵurnal-formato pligrandiĝis, artikoloj estas verkataj (pli vere — subskribataj) por ĉiu numero de eminentuloj je fantaziaj prezoj. Fine, neniu ĵurnalo starigas sian buĝeton sur la abonant-enspezoj, sed sur la anoncoj. Unu-anonc-paĝo en granda ĉiutaga gazeto Londona kostas facile 5000 dolarojn.

Ĉi lastan enspezfonton ĝenerale ne havas laborista ĵurnalo. Kaj en la tempo, kiam "Daily Herald" estis la eĥo por la revoluciaj okazoj en postmilitaj jaroj, la Londonaj aferistoj montris severan klaskonscion k rifuzis doni al ĝi anoncojn malgraŭ ĝia vendiĝo je 300 mil ekzempleroj.

Londona ĵurnalo kun eldonkvanto de 300 mil ekzempleroj mortas, se ĝi ne ricevas subvenciojn. Krome, angla ĵurnalo devas enteni: 1. multnombrajn ilustrojn dissemitajn inter la teksto de novaĵoj, k krome plenan paĝon da bildoj; 2. paĝon de lokaj novaĵoj; 3. plurajn sport-paĝojn; 4. ĝeneralajn sciigojn pri krimoj, bruloj, disputoj, sensaciaj tribunal-okazoj ktp. sur pluraj paĝoj; 5. politikajn aktualajojn; 6. eksterland-informojn; 7. paĝon kun komentoj k opiniesprimoj; 8. "specialˮpaĝojn, rilatajn al libroj, teatroj, filmoj aŭ aliaj temoj; 9. felietonon k laŭeble skandal-rakonton; 10. virinan paĝon kun kuir-receptoj, mod-priskriboj, infan-historietoj. Ĵurnalo, kiu ne enhavas tiujn rubrikojn, laŭ brita konsidero ne estas ĵurnalo.

"Daily Herald" staris ĉo antaŭ tre malfacilaj taskoj: la 17-an de marto 1930 ĝi solvis ilin, aŭ . . . ĝi kapitulacis (pri tio ni ne povas klare vidi). Ĝi havas nun bildojn, asekuron, specialpaĝojn, bone pagatajn kunlaborantojn, ktp. Ĝis 1923 la ĵurnalo estis sendependa, atakema, reprezentis la maldekstran alon (flankon), kun eldonkvanto de 300 mil ekzempleroj. Poste pro financaj malfaciloj, ĝi transiris en la manojn de l' Labor-Partio k Sindikat-Unuiĝoj. Ĝi fariĝis pli modera. Pli malfrue nur la estraro de l' Sindikataro havis ĝin en manoj. Lastatempe ĝi lasis 51% de l' akcioj al granda preseja firmo k konservis mem nur 49%. Sekve la laborista movado perdis la kontrolon super la ĵurnalo; tamen necesas aldoni, ke pri la "politiko" la decido restas en la manoj de l' Sindikatara estraro. En okazo de neinterkonsento pri la vorto "politiko", arbitro, kiu devas esti "labor"-tendenca, decidas.

Sed al tio, praktike, necesas rimarkigi, ke la socialista politiko esprimiĝas ne nur en fruntartikoloj, sed en ĉiuj detaloj, en ĉiuj fakoj de gazeto, en la maniero kiel estas prezentataj okazoj, kiaj faktoj estas elektataj k kiaj nepublikigataj. Multo dependas de la redakcia opinio. Oni konservis la malnovan redakcion socialist-tendencan, sed en *malpli grava* pozicio, kun *pli altaj* salajroj. Multaj novaj ĵurnalistoj, venintaj el kapitalista rondoj, akiris estrajn postenojn, kelkaj socialistaj redaktoroj ankaŭ nove enkondukiĝis. La ĉef-eldonisto restis la sama.

Ĝis nun "Daily Herald" en sia nova formo de granda ĵurnalo ne montris signojn de malforto. Ŝajne nenio ŝanĝiĝis, krom la aldono de specialpaĝoj k la aliaj por granda ĵurnalo necesaj akcesoraĵoj. Enestis ankaŭ jam artikoloj de Uels *(Wells)* k Ŝa *(Shaw)*, detektiv-felietono, k multaj lokaj k sportaj novaĵoj. Per la kutimaj metodoj oni progresigis la disvastigon. Kiu varbas novan abonanton, tiu ricevas kvaron-dolaran mondonacon; kiu legas 60 sinsekvajn numerojn, tiu ricevas fotografan aparaton. Tiel nuntempe jam la ĉiutaga disvendo *superas unu milionon da ekzempleroj.*

Sed la eldonistoj ne haltas ĉe tiu atingo, ili ekpreparas specialan eldonon por la nordo, aperigotan en Manĉestro *(Manchester)*, kie ĵus okazis por la envojiĝo de tiu entrepreno grandiozaj amaskunvenoj k manifestacioj. Laŭ la antaŭvidoj tiu plua paŝo signifas, ke la gazeto posedos baldaŭ minimume 2 milionojn da legantoj!

POR EVITI LA ▲ RIFON

1. LISTO:

Eŭtrapel	25 fr. frankoj
Iuelie	25 „ „
Herezulo	25 „ „
E. Lanti	25 „ „
N. B.	25 „ „
1768	25 „ „
Aber	25 „ „
55	25 „ „
	200 fr. frankoj

KUN TIU ĈI NUMERO ESTAS EKSPEDATA "LA LERNANTO" ★

LA VALENCIA POPOLDOMO

Ludoviko (12916)

Valencio, kiel ĉiu iom grava urbo, havas sian popoldomon, sed ho ve! ĝi estas malbelega domego kuŝanta meze de la bordela kvartalo, k aspektas pli kiel kaŝejo de ŝtelistoj ol kiel hejmo de laboristoj. Mi donu koncizan skizon pri ĝia historio: Antaŭ dek jaroj sekve de granda penado de la loka sindikataro, oni sukcesis interesi la urban konsilantaron komenci konstrui novan domon en pli higiena, bela k deca loko de la urbo; la K-doj masonistoj unuan fojon starigadis konstruon, kiun ili mem ĝuos kune kun siaj samklasanoj el ceteraj profesioj. La Valencianoj vidis ĉiutage kreski pli k pli alten la murojn, el moderna stilo, pretajn por iĝi ŝirmejo k nesto de la tuta urba gelaboristaro en ĝia sindikata vivo, sed ... post la paso de kelkaj monatoj, kiam la konstruo jam havis aspekton je io taŭga, la rustoplena sabro de l' reĝa servisto generalo Primo de Rivera haltigis per malĝentila bato la tre bonajn dezirojn de l' laboristoj por havi utilan propran sidejon.

La maldekstran urban konsilantaron anstataŭis alia tute "freŝa" plej reakcia, kiu por igi efektiva sian devizon: "Konkordo inter kapitalo k laboro" ĉesigis tuj la daŭrigon de la masonlaboro por la nova popoldomo, k denove sen espero, la valenciaj laboristoj k eĉ junaj laboristinoj devis trapaŝadi, por ĉeesti kunvenojn, pagi kotizojn aŭ legi en la biblioteko, la malpurajn stratetojn, kie plene regas la malĉasto k malvirto kiel feĉo el nuna sociordo, makulo k honto en la modernaj urboj.

Sola k senhelpa restis la ekkonstruo, la pluvo, la vento k la suno ĝin malnovigis k kio devis esti citadelo de la proleta forto, aspektis kiel ruino... dum freneza malŝparo de l' publika mono per groteskaj karnavaloj flatantaj la diktatoron aŭ per stultigaj religiaj ceremonioj.

Pasis for la unua diktaturo, jen do ni havas duan, kiu kaŝas siajn ungegojn per blankaj plej elegantaj gantoj. Nova "konvena" urba konsilantaro, kun mikso el dekstruloj k nur kelkaj maldekstruloj, regas la urbon, k denove nun aktualiĝas la nepra neceso finkonstrui la domon.

Kredeble "bonaj" deziroj k promesoj ne mankos — oficiala vazelino por mildigi la ribelemon de l' popolo — sed ĝis nun ankoraŭ staras ruine, por nia honto, la nudajn brikojn montrantaj muroj de tio, kio jam de longe estus finkonstruita, se tiel estus nia obstina volo.

PENSOJ POST LA UNUA DE MAJO

H. Nielsen (11082), Danio

En n-o 296 K-do Knourek, Vieno, miris, ke troviĝas laboristaj kooperativoj, en kiuj povas diskutiĝi la demando: Ĉu povus aŭ devas festi en unuamaja tago kooperativ-laboristoj? Kaj li rajtas miri; sed ĉi tie en Danio ne estas pli bone ol en Holando. Ĉiuj butikoj malfermas en la 1-a de majo, do ankaŭ la vendejoj de la kooperativoj. Kompreneble la organizitaj laboristoj (ekster la butiko) same kiel la laboristoj ĉe ĉiu ajn alia entrepreno havas duonan libertagon, dum kiu estas aranĝata la unua arbarvizito de la jaro. La promenado al la arbaro okazas en vicoj k sub la "ruĝaj" standardoj de la profesi-unuiĝoj. Mi akcentis "ruĝaj", ĉar mi eĉ vidis standardon, kiu sur antaŭa flanko estis ruĝa kun surskribo de la nomo de l' sindikato, k aliflanke oni vidis — ho, sankta naivo! — la danan nacian flagon. La homoj sub la standardoj estas ĝojaj. Estas ja bela vetero en tiu tago, k la kunportita manĝajo devos bongusti en la verdajo. En la manifestacio ankaŭ troviĝas kelkaj orkestroj, kiuj ne hontas ludi iajn naciajn melodiojn. Nu, tio havas nenian signifon; ni ja ĉiu amas nian malgrandan, belan landon! Antaŭ la manifestacio paŝas iuj dikventruloj. Ĉi tiuj estas la laboristaj gvidantoj. Vi povas vidi, ke hodiaŭ ili penas por aspekti "popolaj". Oni tute ne devus supozi, ke ili ĉiutage partoprenas kortegajn festojn, diboĉojn de grandkomercistoj ktp. Alveninte la arbaron paro el tiuj gvidantoj parolas pri la grandaj rezultoj, akiritaj dum la socialdemokrata regado, k poste oni manĝas, trinkas k dancas. Tio estas laborista festo en altkultura lando!

Estas logike, ke la konsciaj laboristoj perdas sian intereson pri tiaj festoj, eĉ tiagrade, ke kelkaj sindikatoj fiksis monpunon por tiuj, kiuj restas hejme. Nur ĉ. 10% el la membraro partoprenas la ordinarajn kunvenojn. La kaŭzo certe estas, ke oni tute politikigis la sindikatojn, kiuj devus esti nur ekonomiaj batalorganizoj. Cetere, mi ne volas ĉi tie disvolvi teorion pri tio, sed nur konstati fakton: ke dum la socialista regado neniam okazis konfliktoj inter Kapitalo k Laboro, kvankam pli ol unu fojon la situacio estis tre streĉa. Estas ja cetere malagrable sendi siajn *proprajn* policistojn k soldatojn kontraŭ siaj *propraj* balotintoj k "kamaradoj"!

DISKUTEJO

Internaciismo — Sennaciismo

E. L. pridiskutas en sia artikoleto "Anarkismo pri sennaciismo" la problemon, ĉu anarkistoj povas esti sennaciistoj (vd. n-on 297. E. L. disvolvas tiun demandon ĝis la konstato, ke ne nur anarkistoj, sed same komunistoj k socialistoj ne estas sennaciistoj, sed nur internaciistoj. Estus bone pliakrigi la atenton de l' SAT-anaro je tiuj demandoj, des pli ke ĝia granda parto apartenas al iu ajn partio el la laborista movado.

Ne sufiĉas laŭ mia opinio nur konfirmi, ke en tiu aŭ alia literaturo oni ne pritusas la problemon pri sennaciismo. Necesas ankaŭ malkovri la rilatojn al ĉi tiu demando. Mi intencas klarigi, kial komunisto restas "nur" internaciisto.

Unue necesas memori, ke nuntempa nacia kulturo antaŭ revolucio estas burĝa kulturo celanta fortigi la nacian malamikecon, sur kiu baziĝas la tuta burĝara potenco. Necesas klarigi al si la bildon de nuntempa persekuto al naciaj malplimultoj en ĉiu burĝa lando, por kompreni, ke la tasko de klaskonscia proleto devas esti batalo por alproksimiĝo de proletoj k duonproletoj diversnaciaj por komuna batalo pro renverso de bienuloj k burĝoj. Sed por ke neniiĝu ankaŭ la antipatio, kiun sentas laboruloj de persekutataj nacioj al proletaro de regantaj ŝtatoj premantaj tiujn naciojn, oni bezonas neniigi iun ajn privilegion de iu ajn nacia grupo. Estas necesa absoluta egalrajteco de nacioj k agnosko de l' rajto de ĉiu kolonio k senrajtigita nacio apartiĝi.

Post proletara revolucio la bildo aliiĝas, radike aliiĝas la esenco k signifo de nacia kulturo. Ĉi lasta iĝas nacia nur lingve, nur forme, sed ĝia enhavo iĝas proleta. Oni do ne povas transsalti senpere al unu sola lingvo preterirante la fakton de ekzistado de naciaj lingvoj. Oni ankaŭ ne povas levi milionojn el la proleta klaso al konscio, doni al milionoj sciencon en alia lingvo ol nacia. Estas sekve senutila kulturo fermita por laborularo, kulturo kiu baziĝas sur alia lingvo ol tiu, per kiu parolas milionoj. Tial tiaspeca teorio pri sennaciismo estas fremda al marksismo.

Lukjanjuk, Artemovsk (Sovetio).

Mi ne diskutos hodiaŭ la demandon, ĉu la sennaciismo estas aŭ ne "fremda al marksismo". Marks mem, tedite de la diroj de spirite sklavaj disĉiploj, iun tagon diris: "Sed mi ne estas marksisto!" Estas ja tre danĝera spiritostato konsideri, ke la marksismo estas ia dogmo nediskutebla.

Estu konsentite kun K-do Lukjan-

SENNACIULA VIRINA PAĜO

SUB LA KONTROLO DE VIRINA SEKCIO DE SAT. — RED. ADRESO: ELMA ADAMSON, BOX 73, GÖTEBORG (SVEDIO)

ĈU SPECIALA VIRINA RAJTO?

Progresema kuracisto dum diskuto pri la malagrabloj k malhelpoj, kiujn la virinoj havas dum la menstruacia tempo, diris al mi: "Kial do la feministinoj nur batalis por ĉiurilata samrajteco kun la viroj, ke ekzemple virino povu okupi ĉiun ajn profesion je sama salajro kiel la viroj? Mi ne kontraŭas tion, sed ili do konsideru la naturajn funkciojn de la virina korpo k batalu ĉefe por speciala virina rajto, ke ekzemple ĉiu laboranta virino rajtu forresti ĉiumonate 3 tagojn dum la menstruacio (kompreneble tiu tempo devus esti pagata)."

Mi multe pensis pri tiuj vortoj k devas pravigi tiun kuraciston. Ni inoj ĉiuj mem spertis, ke dum la menstruaciaj tagoj la korpo bezonas pli da ripozo. Cetere ja ne ĉiuj virinoj same suferas tiurilate, sed streĉo estas por ĉiuj, k la plej multaj tre malutilas al sia korpo, ĉar en la laborejoj ili samstreĉe devas labori kiel dum la cetera tempo. En paroladoj ni aŭdas k en libroj legas, kiel ni mem jam spertis, ke dum tiuj tagoj nia korpo bezonas ripozon k la ekscitiĝo tre malutilas. Sed nur la riĉulinoj povas agi tiel k dum tiu tempo flegi sian korpon; eble ankaŭ pro tio ili pli longe aspektas freŝaj k junaj ol laboristinoj.

Kvankam ankaŭ mi konsentas samrajtecon al virinoj, mi tamen opinias, ke same devas esti konsiderata la diferenca korpostato de l' virino k tial pledas por speciala virina rajto. Mi mem ne estas inter la vicoj de l' feministinoj k pro tio volonte aŭdus la opinion de l' al tiuj organizoj aliĝintaj SAT-aninoj. *Sennaciulino 2055.*

---

juk, ke oni povas doni kulturon al iu ajn popolo nur en la lingvo, kiun komprenas tiu popolo. Kaj, ĉar la diversaj laboristaj partioj faras nenion por propagandi en la publiko esp-on k inter siaj membroj jam ĝin apliki, estas do tute logike, ke ili povas fari nur i n t e r n a c i i s m a n politikon.

La vidpunkto — vere tre mal larĝa — de nia K-do estas do tute ĝusta k logika. Li cetere ne nomas sin sennaciisto k klarigas, kial li estas "nur" internaciisto. Neniu SAT-ano ja estas devigata agnoski sennaciismon. Sed ridinda k mokinda estas la sinteno de tiuj, kiuj volas samigi internaciismon k sennaciismon. Ili similas al tiu grasa k manĝema monaĥo, kiu nomis kuniklon karpo por povi ĝin manĝi iun sanktan vendredon, kiam estas malpermesite de la katolika eklezio manĝi viandon . . . E. L.

LA VIRINOJ DE ALĜERIO

Kiel ĉe ĉiuj mahometanoj, la virino en Alĝerio okupas tre malaltan pozicion rilate la viron. Kiam ankoraŭ nur 14-, 12- eĉ 8-jara, ŝi devas surmeti la vualon k atendi edziniĝon, kiu estas aranĝata de la parencoj, kun edzo, kiun ŝi tute ne konas. Li donas aĉetprezon, k pro tio la edzino sklaviĝas. Ŝi devas kvazaŭ alglui̇ĝi al sia hejmo k interesiĝi nur pri sia edzo. Tiom kaŝita k mistera ŝi estas, ke aliaj viroj ne devas prialudi ŝin ĉe la edzo! Sed ĉe lia flanko estas plena libero, eĉ por forigi ŝin, en kia okazo ŝiaj gepatroj devas redoni la edzec-prezon. Kvar edzinoj estas permesataj de l' Korano k ofte la uzo de tiu permeso dependas ĉefe de la labor-plenumendaj cirkonstancoj, ekz. terkulturisto alprenas kelkajn edzinojn por helpi en la kampoj. Verdire, kelkfoje la edzino mem petas al sia edzo, ke li prenu duan kunulinon, se la laboro jam iĝis tro peza por unu.

Inter la araboj, la hered-rajto estas multe malpli valida por la virinoj, ol por la viroj, inter la kabiloj, tute nula. La arabino, kompreneble, estas tre nekulturita; kiel multaj eŭropaj virinoj, ŝi havas eĉ malbonan guston ĉe plej personaj aferoj, ŝatante artifikajn floroјn pli ol naturajn, tro krudan intermikson de koloroj ĉe la vestoj ktp. Eble ŝi pli nescias ol ili la zorgadon pri infanoj, kun rezulto, ke ekzistas tre altnombra infanet-mortado en Alĝerio. Ŝi kontentas en sia laboro per dommastrumado k kamp-kulturo k rifuzas esti "organizita" por fari tapiŝojn ktp. (la kudrado, kiel en Hindio, estas farata de la viroj), per tio montrante almenaŭ pli da inteligento ol eŭropaninoj, kiuj laboras en fabriko k, reveninte, tuj komencas mastrumadon.

Estas espero, ke la stato de ĉi tiuj virinoj pliboniĝos. Ili devas finfine aŭdi pri la antaŭeniĝo de la turkinoj k egiptinoj, eĉ la hindinoj; ili devas ekscii, ke mahometana reĝino en Afganistano demetis la vualon k moderniĝis . . . Ankaŭ la poligamio estas malpliigita per la ekonomia k teknika progreso; se nove-konstruita kanalo ebligas akvumon al la bieno de arabo, do li ne plu bezonas kvar virinojn por alporti akvon; kun modernaj mastrumiloj, la endoma laboro ne tiom pezas kiel antaŭe. Tiel do tio, kion nomas "morala" eŭropan-kristanoj, sin montras simple materialisma afero.

Kompil-tradukis E. K. L.

EL LA ESTINTO DE L'NORDRUSA VIRINO

VIRINO-SKLAVINO. Kelkaj historiistoj jesas, ke en praaj tempoj la slava virino estis pli libera, ol orienta k eĉ okcidenta virino. Mi nenion scias pri tiu tempo, sed mi scias, ke la kristana rusa virino estis k ĝis nun ofte estas sklavino. Mi ne parolas pri mezazianinoj, kiuj ofte ne havas homajn rajtojn; — ne, eĉ virino de rusa nacio estas senrajta. Laŭ la antaŭrevolucia leĝo ekzistis multegaj oficoj, kiujn plenumi rajtis nur viro. La leĝo *devigis* edzinon ami k obei sian edzon; se ŝi foriris de sia edzo, ĉi lasta rajtis ŝin revenigi per polico. La infanoj, naskitaj de l' fraŭlino, ne havis multajn rajtojn, kiujn havis "laŭleĝaj" infanoj.

EDZINIĜO DE AVINO NATALIO. Patro k edzo estis veraj sinjoroj de la virino. Jen kion rakontis al mi avino Natalio, 90-jara patrino de mia hejmmastro. La gepatroj decidis ŝin edzinigi kun riĉa, sed kruela fraŭlo Demetro en malproksima vilaĝo. Ŝi ne amis lin, ŝi amis iun najbaran fraŭlon — sed tio ne estis malhelpo por la gepatroj:

— Niaj lokoj estas malsataj, — ili diris, — k Doriŝĉi estas apudborda vilaĝo: ci ĉiam povas manĝi fiŝojn — k iufoje ci sendu fiŝojn al ni.

Kaj Natalio devis edziniĝi. La patrino sciis, ke Demetro estas kruelulo; k ŝi ordonis al la filino: — Neniam plendu, por ke neniu povu scii, ke li cin batas. Silentu k toleru. Nur kiam ci estos tro turmentata k ne povas toleri — foriru en stalon, ĉirkaŭprenu la foston — k ploru, ploregu, dum neniu vidas cian ploron. Kaj poste venu al la edzo gaja, por ke li estu kontenta pri ci.

Kaj Natalio bone plenumis la ordonon de l' patrino. Demetro ŝin bategis ĝis svenoj. Unufoje li, veturante ebria el iu festanta vilaĝo, dum kelkaj kilometroj ŝin bategis per vipo. Sed ŝi neniam plendis — k la amikinoj enviis ŝian feliĉan vivon. Suferegi sen ia kompato — ĉu tio ne estas plej terura suferego!

FIERA FRATINO. La plej aĝa fratino de Natalio tute ne edziniĝis k estis virgulino ĝis sia morto. Ĉiam viroj ofendas sendefendajn solulinojn — sed ŝi ne timis ofendojn k ne volis dependi de iu. Ŝi eĉ rifuĝ-akceptis fraton-paraliziton, kiun sanaj k riĉaj fratoj ne volis senpage nutri. Ŝi loĝis en la sama kabano kun la fratoj, nur en aparta ĉambro. Por ne dependi de ili, ŝi venadis hejmen ne tra la pordo komuna, sed tra fenestro. Tiu energia virino povus esti mondfama aktivino;

TRA ESPERANTIO

RAPORTARO DE LA PLENUMKOMITATO DE SAT

pri la agadjaro 1929/30 (1. julio — 30. junio)

A) RAPORTO DE LA DIREKCIO

Pro manko de spaco sekve de la malampleksigo de "S-ulo" ni povas presigi la raportaron nur en tre resumita formo. En la raportoj legotaj ĉe la Kongreso ĉiu punkto estos pli detale pritraktita.

Konsisto k funkciado de l' Plenum-Komitato. Sekve de la kreo de nova SAT-revuo "Sennacieca Pedagogia Revuo" laŭ la paragrafo 19-a de la Statuto la redaktoro de tiu revuo devis eniri la P. K. Tiel okazis koncerne K-don *H. Stej*, Bournemouth, kies elekton unuanime konfirmis la Ĝenerala Konsilantaro. Plue deklaris K-do *Bartelmes* je 22. majo 1930 sian eksiĝon el la P. K., sekve de la akcepto de propono III el lasta voĉdono de la membraro, kiu senigas lin je la rajtoj de ĉiu ordinara membro, ĉar li estas dungito de la organizo. En la P. K. elektis kiel novan direkcianon la Pariza SAT-anaro en kunveno de 2. junio 1930 K-don *Aber* (*Habert*), 55. (Tiu elekto por esti tute valida devas esti konfirmita de la Konsilantaro). Sume la P. K. konsistas do nuntempe el 10 membroj: a) 6 direkcianoj en Parizo, la urbo de l' sidejo de SAT: K-doj Lanti, Banmer, Kaŝon, Glodo, Marso k Aber; b) 4 ekster-parizaj anoj, nome K-do Lerĥner (Leipzig) senigita je voĉdonrajto laŭ la nova teksto de l' Statuto) por la Administracio, K-do Bässler (Leipzig) por Esp.-Servo, K-do Demidjuk (Moskvo) por Red. Komitato de "La Nova Epoko", K-do Stej (Bournemouth) por "Sennacieca Pedag. Revuo". En marto 1930 la K-doj de la ĝisnuna Literatura Komisiono en Odeso rezignis siajn funkciojn pro troa okupiteco; rilate al novelekto ni turnis nin al la Ĝen. Konsilantaro. La 6 Parizaj membroj de la Direkcio kunvenis regule k interkonsentis preskaŭ ĉiam unuanime pri la faritaj decidoj, en kelkaj okazoj per voĉ-plimulto. La ĉefaj punktoj estis submetataj al la Ĝen. Konsilantaro.

Rilatoj inter P. K. k Ĝen. Konsilantaro. La nova Konsilantaro respondis en multe pli kontentiga proporcio, ol la antaŭa, la 4 de la Direkcio senditajn cirkulerojn. Tiel respondis al la unua cirkulero de l' raportjaro 13 Konsilantoj el 14, al la dua 11 Konsilantoj. Per siaj konsiloj, sugestoj k precipe per la ĝenerala aprobado de nia laborado, ni havis firman apogon por nia agado en la Ĝ. K. k ni ne faris iajn "memstarajn" decidojn pri gravaj demandoj.

Niaj rilatoj kun LEA-oj. Por viviĝi la t. n. Göteborgan Konvencion, faritan en 1928 inter SAT k LEA, al kiu dume aliĝis ĉiuj ekzistantaj LEA, (escepte la finnlanda, kiu ankoraŭ ne finpritraktis la aferon, sed varbas inter siaj anoj por SAT), ni sendis al ĉiuj LEA en 22. febr. cirkuleron, konigante la bedaŭrinde preskaŭ tute negativajn rezultojn rilate al komuna afiŝego k al speciala bulteno dediĉita al laboro de LEA, k sendante tekston pri-SAT-an por traduko en naciajn lingvojn k aperigo en LEA-gazetoj. Ĉiuj gazeteldonantaj LEA promesis k grandparte plenumis enpresigon de tiu teksto.

Pro la fakto, ke SAT estas malpermesita en Hungario, la tiea LEA ne povis ĝis nun formale aliĝi al la Göteb. Konvencio. Plej modelan sintenon montras sendube NFLE (la nederlanda LEA), kiu en ĉiuj n-oj de sia "Laborista Esperantisto" agitas por SAT en plej varia formo. Ĝenerale la div. LEA pli malpli precize obeis la Konvencion.

Jarlibro. Ĝi aperis en difinita dato, t. e. komence de l' jaro, k ni supozas, ke niaj K-doj ŝatos ĝin havi ankaŭ estonte je tiu dato k en tiu formo. Pri ĝia teknika flanko vi aŭdos en la raporto de l' Administranto.

Kreo de nova revuo. La kreo de l' "Sennacieca Pedagogia Revuo" estas la rezulto de vigla pens-interŝanĝo inter Direkcio k K-do Bubu, la gvidanto de de l' TEPS (Edukista SAT-Servo). Ĉar la plano estas provizore aperigi ĝin nur ĉiudumonate, ni kredis taŭga konfidi la preslaboron al presejo en Moskvo, por tiel iom senŝarĝigi nian kreditkonton en Moskvo ĉe SEU. Diversaj K-doj intertempe plendis pri la malakurata apero de tiu revuo k ĝiaj teknikaj mankoj. Bedaŭrinde ni ne povas kontentigi la dezirojn de tiuj K-doj, ĉar por eldoni aliloke tiun revuon mankas al ni tute la monrimedoj. La prokrasto k malreguleco en la apero neniel dependas de la respondeca redaktoro, K-do Stej, kiu liveris ĉiam tre akurate la manuskriptojn. Ĉe la verkado de ĉi-raporto la 2-a n-o de SPR ne ankoraŭ aperis, kvankam jam delonge la manuskriptoj por la 3-a n-o estas senditaj.

Administracio. La stato de dungitaj personoj restis la sama kiel en antaŭa jaro: K-doj Lerĥner R., administranto, K-do Platiel, librotenisto, K-dino Lerĥner k K-do Thieme, ekspedado k korespondado. Klopodoj kun celo lui pli grandan ejon interrompiĝis sekve de la plimalboniĝo de l' financa situacio. La administrado teknike multe pliboniĝis dum lasta jaro, dank' al ekaranĝo de librotenado laŭ moderna sistemo. La kontlibro-kontrolado nun funkcias laŭorde, post kiam la Leipziga SAT-anaro je 7. majo elektis tri libervolajn revizorojn.

Redakcio. Dungita restis kiel redaktoro K-do Bartelmes. Krom la redaktado por "S-ulo" li sekretarias por la Redakcio k parte por la Asocio, korektis presprovajojn de "La NE" k "La Lern." kompilis plurajn n-ojn de "La NE", kontrolis la manuskriptojn por "Senn.Ped.Revuo" antaŭ sendo en presejon, korektis la trad. k legis la presprovajojn de "La Fera Kalkanumo", ktp. K-do Lanti en siaj liberaj horoj, dediĉis, krom al la peniga k ofte tre malfacila gvidado de "S-ulo" sian tempon al la definitiva plenumo de l' Plena Vortaro per daŭra kontrolado k traktado kun la aŭtoroj k presejo.

"La Nova Epoko" estis fariĝinta, dank' al la memstarigo de l' pedagogia parto, ĉefe literatura revuo kun malgranda scienca parto. Ĝiaj disvolviĝaj perspektivoj estus certe pli bonaj, se

---

sed tiutempe ŝi estis nur nekonata "bobilka" (mizera solulino).

NUN LA VIRINO VEKIĜAS. Soveta registaro donis al la virino samajn rajtojn, kiel al la viro. Certe, ne tuj virino ekestis tiel konscia por uzi ĉiujn rajtojn k ekesti libera. Sed pomalmulte ŝi vekiĝas. Mi memoras unu ĉiam silentantan virinon, kiu iufoje riproĉis sian edzon — kial li neniam ŝin lasas en la vilaĝajn kunvenojn.

— Ci neniam komprenas, — ridis la edzo.

— Kaj ĉu ci ne estas kulpa? Se ci min klerigus, mi komprenus ĉion, kion ci.

Ofte nia junularo spektaklas. Ĝi preferas spektaklojn pri fianĉinoj, kiujn la gepatroj edzinigas perforte. Kaj nur tiu, kiu aŭdas la kortuŝajn monologojn de l' aktorino, kiam ŝi ploregas aŭ riproĉas la gepatrojn, — nur tiu povas senti la malamon de nova vekiĝanta virino al la malbeninda estinto.

Nik. Usov (16 087).
Dorišĉi, Leningrada provinco.

AL NIAJ KUNLABORANTOJ!

Pro malampleksigo de la gazeto ne povas aperi ĉiuj manuskriptoj, kiujn ni ricevis k juĝis taŭgaj por enpreso. Ni petas do la K-dojn, kies artikoloj tute ne aŭ nur prokraste aperos, konsideri la nunajn cirkonstancojn k senkulpigi nin.

Red.

ni estus povintaj konservi ĝian ampleksou de 32 paĝoj k . . . se la ĝisnuna redaktoro fine konsentus liveri akurate la manuskriptojn. Sed same kiel "S-ulo"n trafis ĝin en junio la paĝlimigo, pro netranspago de mono el Sovetio. La projekton eventuale presigi la revuon en Moskvo la plej multaj Ĝen. Konsilantoj malaprobis, post la spertoj faritaj pri "Senn. Ped. Revuo". La kontakto, kiun ni havis kun la respondeca redaktoro k la Red. Komitato, estis tute nesufiĉa.

Kontrol-Komitato. Post renovigo de nia mandato per la Ĝen. Konsilantaro, ni okupis nin pri la tasko ellabori k validigi (laŭ la komisio entenita en la finrezolucio de l' 9-a Kongreso) komune kun la Ĝ. K. regularon por funkciado de Kontrol-Komitato, difinante ĝiajn rajtojn k taskojn sur la bazo de nia Statuto. Projekto estis prezentita al la Ĝ. K.-anoj en januaro 1930, k post ricevo de l' rimarkoj post aldonoj k ŝanĝetoj ĝia definitiva teksto estis prezentata en majo. La Ĝ. K.-anoj akceptis unuanime, tiom, kiom ili esprimis sin, t. e. 11 Konsilantoj el 14, la projekton, k laŭ la nuna stato de l' respondoj rilate al la definitiva teksto ni povas konsideri la Regularon kiel akceptitan. Notinde estas, ke al la 11 konsilantoj, individuaj voĉoj, aldoniĝas la 3 kolektivaj voĉoj, kiujn laŭstatute rajtas la P. K.

Antaŭ ol tiu regularo povis esti ellaborita, jam en novembro 1929, la Kontrolkom. sendis al la Red. de "S-ulo" per sia sekretario K-do Vildebrand raporton pri de ĝi solvitaj konfliktoj por enpresigo. Ni avertis K-don V., kiu plendis pro neenpreso en dec. 1929, ke la postulo de l' K. K. pri enpreso de raportoj ekster-ordinaraj estas nefundamentita, k ke necesas atendi la funkciigon de Regularo, dume ellaborota k submetota por akcepto al Ĝ. K. Malgraŭ tiu averto K-do V. respondis per protesto k sciigis en letero de 2. marto ke la K. K. *unuanime* decidis dumtempe proteste rezigni siajn funkciojn. Ni rimarkigis ke ni devas lasi al ili pri tiu paŝo la tutan respondecon. Post tio ni eksciis per letero de 26. marto de Kontrolkomitatano K-do Sproeck, ke nenia kunsido okazis, praviganta la decidon ĉesigi funkciadon de K. K., k ke li persone ne konsentas pri la ĉesigo k pretas garantii la pluan funkciadon. Ni submetis al K-do Vildebrand tiun staton de l' afero, sed ne ricevis de li respondon. Intertempe ni ricevis plurajn plendojn de K-doj pri la agmaniero de tiu K. K. Pro ĉiuj ĉi motivoj: arbitra postulo de enpresigo, arbitra rezigno je siaj funkcioj, k plendoj kontraŭ ĝian farmanieron ni petas la Kongreson ne renovigi la mandaton al la ĝisnuna K. K. k subteni la tiurilatan proponon de l' Novjorka SAT-rondo.

Literatura Komisiono. Dum la tuta raportjaro, ĝis fino de ĝia funkciado, la sekretario de L. K., K-do Rublov en Odeso, ne respondis al niaj leteroj, cirkuleroj k protokoloj. En marto 1930 la Lit. Kom. en Odeso likvidiĝis, pro tro-okupiteco de l' tieaj K-doj, kiuj proponis siajn anstataŭontojn en Moskvo. Post tiurilata alvoko en "S-ulo" n-o 287 kandidatis K-do Nekrasov, Moskvo, kiu poste rezignis je favoro de K-do Hohlov en Moskvo por la sekretaria laboro k formado de nova Lit. Kom. Nur en junio ni povis submeti tiun ĉi kandidatecon al la Ĝen. Kons., sed dume la Kongreso povos esprimi sian opinion pri la problemo k eble trovi solvon. Laŭ letero de K-do Demidjuk de 8. junio diversaj laŭ sciigo el Odeso finpretigitaj manuskriptoj ĝis tiu dato, malgraŭ nia komisio, ne atingis Moskvon, kie ilia presiĝo povus esti ekpreparata.

Eldonagado. Ĉiuj verkoj aperis dank' al la monhelpo de l' aŭtoroj aŭ de interesitaj personoj. Kaj, kiel vi scias, la eldono de la plej grava eldonaĵo, "Plena Vortaro", ebliĝis nur per la sistemo de antaŭmendoj kun samtempa pago. Ŝajnas, ke ni rajtas konsideri la aperon finfinan de tiu verko kiel plej gravan eldon-sukceson, precipe de morala vidpunkto, de l' SAT-movado.

Esperanto-Servo. La Kongreso en Leipzig akceptis kiel eksperimenton lastjare la transformon de l' antaŭa Esperanto-Servo, rezervante al K-do Bässler, la gvidanto de tiu Servo, specialan paĝon en "S-ulo". Antaŭe tiuj notoj ja iris nur per cirkuleroj apartaj en la manojn de gazetservantoj, kies adresojn havis K-do Bässler. Ĉe la akcepto de l' propono pri transformo, farita de K-do Bässler, oni akceptis samtempe la laŭstatutan rajton de l' Plenum-Komitato eventuale ĉesigi la novan eksperimenton. La 19. febr. 1930 K-do Bässler sciigis nin pri sia deziro forlasi sian postenon ĉe Esperanto-Servo pro troa okupiteco. Por kontentigi lian deziron, ni proponis, ke la materialo por la koncerna Paĝo estu sendita rekte al la Redaktejo de "S-ulo" k ke la redaktoro mem prilaboru ĝin. Tiun proponon ni submetis al prijuĝo de la Ĝ. Konsilantaro. Ĝis nun ne respondis sufiĉe da Konsilantoj al la koncerna cirkulero, por povi doni definitivan rezulton. Intertempe K-do Bässler sciigis nin je la 12. aprilo, ke lia opinio tiurilate ŝanĝiĝis k ke li deziras konservi la postenon. La 5. julio la Direkcio decidis ĉesigi la Esp. Servo-Paĝon en "S-ulo" sekve de la necesiĝinta malampleksigo de "S-ulo".

Protokolo de l' 9-a Kongreso. Kvankam ĉiujare aperis en resumita formo la kongresprotokolo, neniam okazis plendoj pro tiu agmaniero. Tamen lastjare, post apero de l' protokolo pri la 9-a Kongreso, pluraj K-doj, la samaj, kiuj dum la debatoj opoziciis al la Direkcio de SAT, plendis pri "falso" de siaj paroloj k postulis, ke la Red. de "S-ulo" enpresigu iliajn laŭdire "sole ĝustajn k aŭtentikajn" parolojn. En tiu okazo ni turnis nin unue al la Ĝ. K., kiu unuanime aprobis nian sintenon, t. e. ne denove komenci polemikadon sur la paĝoj de la gazeto per enpreso de t. n. "korektoj", kiuj sekvigus novajn respondojn. Rilate al unuanima aprobo de nia sinteno ni rimarku, ke post konatiĝo kun cirkulero al la SAT-perantoj fare de opoziciantaj K-doj nia Konsilanto K-do Izgur retiris sian aprobon antaŭe donitan. Ni ne scias, ĉu post konatiĝo kun la respondo de la Direkcio, sendita al ĉiuj Perantoj dum junio, K-do Izgur ree ŝanĝis sian sintenon. La protokolo de l' 9-a Kongreso estas fakte legita k aprobita de ĉiuj 3 protokolintoj antaŭ sendo al la presejo. Se post pluraj semajnoj kelkaj K-doj decidiĝas protesti k sendi korektojn pri siaj paroladoj, ni diru, ke nin mirigas ilia eksterordinara memorkapablo. Ni ne dubas ke la Kongreso energie refutos tiujn akuzojn pri "falso", tro similajn cetere al la akuzoj faritaj lastjare kontraŭ la Direkcio pri "krimoj" k "eraroj" akuzoj facile elmontritaj kiel senbazaj.

10-a Kongreso. Ni akceptis la inviton de Londono por la 10-a, konforme al deziro de l' 9-a Kongreso. Dank' al restarigo de l' diplomataj k komercaj rilatoj inter Britio k Sovetio partopreno de sovetiaj K-doj ŝajnis garantiita. Ni helpis al la Organiza Kongreskomitato laŭ niaj povoj per konsiloj k sugestoj k enpreso de l' senditaj raportoj pri kongresurbo k kongresaranĝoj en la oficiala organo.

Monrilatoj kun Sovetio. Dum la tuta jaro ni sekvis kun zorga atento la disvolviĝon de l' monproblemo rilate al Sovetio. Ni povis konstati post la lasta Kongreso sufiĉe gravan kreskon je membroj k abonantoj k libro-mendantoj el Sovetio; aliflanke fiksiĝis en novembro la monsumo konsentata por transpago dum tuta jaro 1929/30 je

nur 4000 dolaroj (anstataŭ 4500 konsentitaj en antaŭjaro). Kaj eĉ tiun sumon ni ne ricevis. Ĉiu, kiu legis niajn klarigojn en n-o 301 de "S-ulo", komprenos, kial ni ne pli frue ĉesigis la liveradon de varoj al Sovetio. Ni ja ne povis kredi, ke la Soveta Registaro tiel malprofitigus laboristan organizon, kiu ĉiam k ĉiam, depost deko da jaroj, en siaj organoj favore raportis pri Sovetio. Pri la sekvoj de tiu malpermeso de montranspago — espereble nur provizora — raportos la Administranto. Pro tio ke li konsentis tiom grandan krediton al SEU, ni ricevis riproĉojn de kelkaj K-doj. Ĉu nia fido estis prava aŭ malprava, la Kongreso decidu pri tio. Ni nur aldiru, ke ni konservas la esperon, ke finfine tiu monafero kun Moskvo iel ajn solviĝos pli malpli kontentige.

10-a KONGRESO DE SAT
en Londono (Britio), 3.—7. aŭg. 1930

6-a komuniko

Renkontejo. La Londona Lab. Esp. Klubo, 144 High Holborn, estos malfermita semajnon antaŭ la Kongreso, k dum la kongrestagoj la K-doj trovos sin hejme tie.

La Kongresejo estos malfermita de sabato vespere (2. aŭg.) k ĉiumatene en postaj tagoj, de la 8-a horo, por akcepti kongresanojn. Refreŝigoj estos haveblaj ĉe la kongresejo, k ni esperas ankaŭ havi monŝanĝejon. *Poŝtoficejon* ni certe havos.

Pri loĝado. K-doj, kiuj malfrue aliĝis, eksciu, ke la lokaj cirkonstancoj estas malsimilaj al tiuj en aliaj landoj. Ne ekzistas ĉe ni hejmoj por turistoj nek lernejoj, en kiuj oni povus dormi dum la someraj monatoj. Pro tio oni devas loĝi aŭ ĉe la nemultaj K-doj, kiuj povas akcepti gastojn, aŭ en privataj domoj k hoteloj. La restado en hoteloj estas multekosta. En simpla hotelo la minimuma kosto estas 5 mk. g. kun bona matenmanĝo. Oni *ne* luigas ĉambron sen matenmanĝo. Por lito k manĝoj oni kalkulu tage almenaŭ 7—8 mk. g., nepre bezonataj. Aliel la K-doj trovos sin en tre malfacila situacio. Niaj membroj dise loĝas en la grandega urbo, malproksime unu de la alia; do al fremdlandaj K-doj estos preskaŭ neeble trovi post la kongreso anglan K-don. Estas memkompreneble, ke pro la alta lupago k aliaj elspezoj la Kongr. Komitato ne povos pruntedoni monon al petontoj, precipe konsiderante, ke la kongreskotizo estas malalta. Estas petate, ke oni ne venu lastminute por aliĝi la kongreson, ĉar mankas ĉe ni laborantoj. Se vi intencas ĉeesti la kongreson, bonvolu tuj sendi vian aliĝilon kun mono; aliĝilo sen mono ne estos atentata, ĉar dum la kongreso oni ne povas sin okupi pri aliĝoj. Ankaŭ neniu povos eniri la kongresejon sen kongreskarto. Nia komitato luis la ĉambron de la Londona Lab. Klubo, Minerva-kafejo, 144, High Holborn, London W. C. 1, por la semajno antaŭ la kongreso, kie fruaj alvenintoj povos renkontiĝi k helpi en la laboroj. La Lab. Klubo restos malfermita de la 9-a ĝis la 22-a horo ĉiutage de la 28-a de julio ĝis la malfermo de l' kongresejo.

Kongresanoj estas petataj kunporti siajn standardojn, flagojn, kantarojn ktp. K-doj, kiuj havus malfacilojn rilate vizojn, pasportojn ktp., tuj sciigu tion.

Sovetianoj nepre ŝanĝu monon en USSR mem. Estas konsilinde, ke ankaŭ alilandaj K-doj ŝanĝu monon en siaj landoj, ĉar ĉi tie la 1-a, 2-a k 3-a de aŭg. estas libertempaj tagoj, dum kiuj preskaŭ ĉiuj monŝanĝejoj estas fermitaj.

Karavane alvenantaj K-doj sciigu pri horo, tago, loko k stacio de alveno.

ĜIS NUN ALIĜIS 400 K-DOJ

(Pluan liston de aliĝintoj ni ĝis nun ne ricevis de la O. K. K. — Red.)

PROVIZORA PROGRAMO

Kongresejo: "Conway Hall", Red Lion Square (Red Laj-on Skuer), Holborn, London WC. 1.

DIMANĈON, la 3an de aŭgusto

7,00-a h. Malfermo de la kongresejo.
10,00-a h. Vagadoj diversaj tra Londono.
13,45-a h. Renkontiĝo ekster la kongresejo ĉe *Red Lion Square*, de kie oni procesie marŝos al Hajd Park *(Hyde Park)*.
14,30-a h. Fotografado de kongresanoj en Trafalgar Square.
15,30-a h. Propagandaj paroladoj en Hajd-Parko.
19,00-a h. Salutparoladoj en la granda salono de la kongresejo.
21,30-a h. Teatrajo de Londonaj SAT-anoj: "La Batalo daŭras".

LUNDON, la 4an de aŭgusto

9,30-a h. Unua laborkunsido en la granda salono (konsistiĝo de la kongresa estraro k komisionoj).
14,30-a h. Dua laborkunsido (Raportoj de la Plenum-komitato).
18,30-a h. Laŭvolaj kunsidoj (aranĝataj de la kongres-sekretario K-do J. Sulsky).

MARDON, la 5an de aŭgusto

9,30-a h. Tria laborkunsido en la granda salono (fino de l raportoj k diskutado).
14,30-a h. Kvara laborkunsido.
18,30-a h. Kulturaj fakkunsidoj: Sportuloj, Liberpensuloj.
20,30-a h. Junularo, Vegetaranoj, Virinoj ktp.

MERKREDON, la 6an de aŭgusto

9,30-a h. Kvina laborkunsido en la granda salono.
14,30-a h. Sesa (lasta) laborkunsido (se ne estos bezonata sesa kunsido, oni aranĝos vizitojn al interesaj lokoj de Londono).
16,00-a h. Sindikataj fakkunsidoj.
18,30-a h. Publika kunveno de Laboristaj Instruistoj. Diskuto: "Klasaj antaŭjuĝoj en edukado."

ĴAŬDON, la 7an de aŭgusto

9,00-a ĝis 15,00-a h. Vizitoj al: La Zoologia Parko, la ĝardenoj de Kew, la Turo de Londono, la tombo de Karl Marks, la Brita Muzeo, fabrikoj ktp.
18,30-a h. Adiaŭa vespero: muziko, kantado, dancado.

VENDREDON, la 8an de aŭgusto

Postkongresaj ekskursoj. Anoncotaj en la kongresejo. O. K. K.

PROPONOJ AL LA 10-a KONGRESO

8. Pagataj oficistoj de SAT havu la samajn rajtojn k devojn, kiajn ĉiuj aliaj SAT-anoj. Tamen ili povu partopreni en la gvidorganoj de SAT nur laŭ la proporcio 1:3, k en aferoj koncernantaj ilian propran situacion je dungitoj, ili ne havu voĉdonrajton. — *Motivigo:* Per tiu propono mi protestas kontraŭ la reakciema kontraŭdemokrata decido koncerne la SAT-dungitojn. Ĝin mi konsideras malinda je proleta organizo. Mi komparas la SAT-oficistojn al ŝtat-oficistoj. Kaj vi ja scias, ke en Francio la reakciuloj, la burĝoj, pretendas, ke ĉi tiuj jure ne povas ĝui samajn rajtojn, kiajn aliaj civitanoj, aliaj laboristoj. Kontraŭargumentas la ŝtatoficistoj, ke post sia dejortempo ili ne plu ŝuldas ion al sia mastro, la Ŝtato, k konsekvence rajtas ĝui samajn rajtojn, kiajn ĉiuj aliaj ŝtatanoj. Same por pagataj SAT-oficistoj; ili havu samajn rajtojn k devojn, kiajn ĉiuj SAT-anoj. Pro tio mi faras ĉi tiun proponon. *Hermano (5479).*

9. Por senbalastigi la Jarlibron, mi proponas, ke ties ne ofte ŝanĝata oficiala parto — t. e. Statuto, regularoj pri SAT-organoj, rilatoj inter SAT k LEA-oj, Literatura Komisiono, sciigoj pri diversaj sekcioj, modela listo por perantoj, karto de horzonoj k. a. — estu eldonita sub formo de broŝuro. Por alglui eventualajn ŝanĝojn k aldonojn al Statuto k regularoj, estos necese lasi sufiĉe da spaco nepresita inter la artikoloj. Tiun broŝuron ricevos ĉiu nova aliĝanto. — *Motivigo:* Oni plendas, ke la Jarlibro kostas kare, k ke la kotizo de membro apenaŭ sufiĉas por ĝin pagi. Mia prop. devas esti serioze esplorata, ĉar ŝajnas al mi, ke ĝi permesas ŝpari iom da mono. Sed laŭ mia opinio oni ne devas profiti tiun senbalastigon por pliigi la enciklopedian parton. Laŭ mi la Jarlibro enhavu nur enkondukon, la adresaron de ĉiuj SAT-anoj, necesajn sciigojn pri la Asocio k reklamanoncojn. *Hermano (5479).*

10. Oni publikigu ĉiujn du aŭ tri monatojn la nomojn k adreson de novaliĝantoj, ne en "S-ulo", sed sur aparta folio facile enŝovebla en la Jarlibro. — *Motivigo:* UEA publikigas la

---

Korekto. Legu en n-o 300, pĝ. 452, antaŭlasta alineo de l' unua artikolo, 3-a linio: sennaciistoj (anst. sennaciuloj). Sama pĝ., 2-a kol., 5-a lin. de supre legu "nur" anst. "por".

nomojn de siaj delegitoj sur apartaj folioj. Tio estas tre oportuna, ĉar kiam oni bezonas serĉi iun adreson, oni povas facile esplori tiujn apartajn foliojn, se la adreso ne troviĝas en la Jarlibro, dum estas maloportune trafoliumi gazetojn. *Hermano (5479).*

11. Konsiderante, ke K-do Nekrasov, la respondeca redaktoro de "La Nova Epoko", ĉiam k lastfoje en Göteborg promesis pliserioziĝi k ke tiu pliboniĝo ne estis konstatebla de post tiu deklaro, konsiderante la enhavon de la Redakcia Angulo de "LNE" (junia n-o 1930), la Kongreso opinias, ke la nuna situacio estas tre malbonefika k neeltenebla, decidas malaprobon al la redaktoro de "La Nova Epoko", k komisias la SAT-Direkcion elekti alian redaktoron aŭ simple mem redakti la revuon. *Léon Bergiers (630).*

NECESA KLARIGO

Oni atentigis min, ke kelkaj K-doj miskomprenis mian leteron al la Direkcio, presitan en n-o 299, k pensas, ke mi eksiĝis el SAT! Tiuj K-doj bonvolu noti, ke mi eksiĝis nur el la Direkcio, k ke mi faris tiun paŝon ne pro opozicio al la K-doj direkcianoj, kun kies agoj mi plene konsentas, sed pro jena kialo, kiun denove klarigi ŝajnas necese: La Kongreso en Leipzig akceptis sen-debate proponon de Berlinaj SAT-anoj, ke pagataj oficistoj havu en SAT-instancoj ne plu decidan, sed nur konsilan voĉon. La ĝenerala voĉdono de la membraro, kies rezultoj estas presitaj en n-o 294 de "S-ulo", aprobis la proponon per 777 kontraŭ 600 voĉoj. Ĝia akcepto signifas, ke mi k K-do Lerhner perdas la rajtojn de ordinara membro, kvankam ni dediĉas niajn tutajn fortojn al SAT. Tio decidigis min eksiĝi el la Direkcio, proteste kontraŭ la proponintoj, kies demagogio konsistas en tio, kredigi al la SAT-anaro, ke ili volas ŝirmi la gvidinstancon kontraŭ "burokratiĝo"[1], sed kiuj efektive celis malfortigi la pozicion de la nuna Direkcio en ĝia sindefendo kontraŭ tiuj, kiuj akuzas ĝin pro "krimoj", "falsoj" k "mispaŝoj".

N. Barthelmes (1768).

PRI LA "DUA TRAKTORO"

Estu salutata tiu ĉi propono en n-o 299 de "S-ulo" de Gek-doj Batta. Mi volus nur rimarkigi al tio jenon: Tiu propono estu farita en alia senco. Certe, oni kolektu la monon tute tiel intense, kiel proponis Gek-doj Batta k. a., sed por la kolektita mono oni ne aĉetu traktoron en Moskvo, sed ni subtenu per tiu sumo nian ĝis nun malfortan Traktoron, kiun ni havas por prilabori pli grandan areon ol 15 947 hektaroj en Sovetio. Unua nia "Traktoro", "S-ulo", montriĝas malforta en la nuna stato, por fari pluan tiun grandan laboron en *tuta mondo* por la *tuta mondo*. Mi opinias, ke ni plej bone uzos la kolektitan monon por subteni nian semajnan gazeton "S-ulo". Por ke nia gazeto povu aperi duaŭ trifoje dum semajno. Por ke ni povu plej bone uzi ĝian plugilon por prilaboradi grandegajn dezertojn, kiuj ĉirkaŭas la fruktodonan proletan ŝtaton sovetian. Ni volas donaci al la sovetia proletaro ion gravan, valoran, tio povas esti nur, ke ni donacu la kolektitan monon por "dua traktoro" al nia gazeto "S-ulo", por ebligi ĝian pli grandan prosperon. Ni pligrandigu ĝian forton, por ke aktivaj K-doj ne havu kaŭzon riproĉi al la redakcio pro mallongigo aŭ neaperigo de siaj artikoloj; por ke ili povu senhalte k senĝene labori kun ĉiuj karaj sovetiaj proletoj; por ke prepariĝu k disvolviĝu proleta regado ne nur en nuna Sovetio, sed ankaŭ en aliaj regionoj, en kiuj ni laŭdestine vivas. Se ni, ekstersovetianoj, ne sukcesus prilabori la spiritojn de niaj laboristaj K-doj, ne sukcesus malfortigi la reakciajn atakojn de ekstere al Sovetio, ne utilus al la rusaj kamparanoj centoj de ni aĉetitaj traktoroj, kiuj ne havus certan estonton sen antaŭa prilaborado al spiritoj de popolamasoj nebuligitaj per reakcia politiko ekster Sovetio! Nur tiam la sovetiaj traktoroj havos estonton, se ĉie sur la terglobo ni sukcesos konstrui similajn "traktorojn", kia estas nia "S-ulo", kiu nun mem bezonas nian firman subtenon por fari sian pluglaboron. Tial ni voku al Gek-doj Batta k. a., ke ili ŝanĝu sian proponon en tiu senco. La kolektitan monon por "dua traktoro" ni donacu por plibonigo, plifirmigo, pli-disvastigo de "S-ulo", kiel reala "Proleta Esperanto-Korespondanto", ne nur kun Sovetio k en Sovetio, sed kun la tuta mondo por "ŝirmi la proletan ŝtaton Sovetio".

Knourek (2474).

*

Ĉu nur al Sovetio servu nia SAT-aparato? Ĉu la en mizer' dronanta laboristaro okcident-eŭropa ne pli bezonas la helpon de nia aparato, ol la laboristaro de la plej libera lando en tuta mondo? Ĉu vere vi postulas, ke ni oferu ĉiam denove por la *patrio* de ĉiuj proletoj? La mono, kiu estas en Moskvo, apartenas al SAT. Ĝi ankaŭ estas nia mono. Kiu retenas la monon? Sovetianoj hontu, ĉar vi retenas moneron de malriĉa proleto ankoraŭ suferanta sub jugo de kapitalistoj. La infanoj de la Libera Sovetio vivadas feliĉe; la proletinfanoj de okcidenta Eŭropo pereas pro mizero. Liberaj sovetianoj! Ĉiu monero akceptata de vi kiel donaco de okcident-eŭropa proleto, hontigu vin, aŭ ĉiu parolo pri la libera ŝtato proleta estis mensogo!

Schweinfurt, la 28. junio 1930.

8384.

[1] La K-doj konstatu, ke jam en la antaŭa artikolo 19 de l' Statuto estis zorgite, ke personaj emoj de SAT-oficistoj ne povu sin trudi ĉe Plenum-komitataj decidoj. Laŭ la antaŭa teksto (vd. pĝ. 17 en Jarlibro) "en aferoj, kiuj koncernas la propran situacion de SAT-dungitoj, ĉi tiuj ne havas voĉdonrajton". Formulo de antaŭgardo tute sufiĉa k kiu lasis tamen al tiaj K-doj en gvidinstancoj la rajton, kiun havas ĉiu ordinara membro en samaj kondiĉoj.

NIA POŜTO

994. — Se nia gazeto povus kiel antaŭe aperi 12-paĝe, ni volonte aperigus vian versaĵon, sed nun loko mankas.

13 607. — Se spaco permesas, ni uzos vian longan artikolon.

5296. — Via rimarko estas ĝusta. Estus bone enkonduki la vorton "slojdo", kiun ni jam kelkfoje legis, anst. "glitveturilo", por povi formi la kunmetitan vorton.

15 973. — Iel vi pravas; sed aliflanke vi komprenu, ke ni ne povas enmeti la laste ricevitan "Tago"n unuavice, dum aliaj (ankaŭ valoraj manuskriptoj) delonge atendas sian vicon. *Red.*

ENHAVO

Presejo: Peuvag, Druckerei-Filiale Leipzig (Germanio)